

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18.02.1974, sp. zn. 5 Cz 12/74, ECLI:CZ:NS:1974:5.CZ.12.1974.1

Číslo: 16/1975

Právní věta: Pro počátek běhu jednorocní lhůty k uplatnění peněžitého nároku (§ 263 odst. 1 zák. práce) na náhradu škody organizace vůči pracovníkovi je rozhodné, kdy se organizace doví o již vzniklé škodě a nikoliv o škodné události. Jde-li o škodu vzniklou organizací zaplacením peněžní částky odepsáním z peněžního účtu, může k této škodě dojít teprve odepsáním této částky z účtu plátce u peněžního ústavu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 18.02.1974

Spisová značka: 5 Cz 12/74

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Lhůty, Náhrada škody zaměstnancem

Předpisy: 109/1964 Sb. § 366
§ 373 65/1965 Sb. § 263

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující organizace se domáhala proti žalovanému F. P. zaplacení částky 930,- Kčs a proti žalovanému F. K. zaplacení částky 1000,- Kčs z toho důvodu, že musila zaplatit Okresnímu národnímu výboru v K. částku 1930,-Kčs jako regresní náhradu z pracovního úrazu J. V., přičemž tuto nehodu zavinili žalovaní porušením bezpečnostních předpisů.

Okresní soud v Karviné žalobu zamítl, když k námitce žalovaných dospěl k závěru, že uplatněný nárok je promlčen. Soud prvního stupně zjistil, že z výzvy OÚNZ v K. se žalující organizace 15. 9. 1969 dozvěděla, že je na ní požadována regresní náhrada 1930,- Kčs, a na podkladě této výzvy zaplatila 7. 10. 1969 požadovanou náhradu, takže k vydání správního rozhodnutí nedošlo. Z výsledků šetření o pracovním úrazu J. V. bylo žalující organizací již 26. 9. 1969 známo, kdo tento pracovní úraz zavinil. Žalující organizace znala tedy 15. 9. 1969 výši škody a nejpozději od 26. 9. 1969 věděla, kdo škodu způsobil. Podle ustanovení § 263 odst. 1 zák. práce peněžité nárok má být uplatněn během jednoho roku. Tato lhůta počne běžet (§ 263 odst. 3 zák. práce) ode dne, kdy se poškozený doví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Soud prvního stupně měl tedy za to, že v projednávané věci je žalobní nárok promlčen, když žaloba byla podána 7. 10.

K odvolání žalující organizace krajský soud v Ostravě rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Po

doplnění řízení dalším dokazováním zjistil, že výzva OÚNZ v K. z 15. 9. 1969 k zaplacení regresní náhrady byla žalující organizaci doručena 26. 9. 1969. Příkaz k zaplacení regresní náhrady byl předán schválený a opatřený podpisem náměstka ředitele žalující organizace účtárně dne 6. 10. 1969 a téhož dne byl předán pokladně podniku; opis příkazu byl dán na vědomí také ekonomicko-právnímu oddělení se sdělením „poukázáno 7. 10. 1969“. Z těchto zjištění učinil soud druhého stupně závěr, že žalující organizace se dozvěděla o škodě nejpozději 6. 10. 1969; toho dne totiž došlo ke schválení a k podpisu příkazu o poukázání náhrady odpovědným pracovníkem organizace. Okolnost, kdy po administrativní stránce došlo k předisponování částky z obrátového účtu organizace na účet odboru ONV v K., pokládal soud druhého stupně za nerozhodnou, protože tu šlo o úkon administrativně technické povahy, k jehož realizaci může dojít z nejrůznějších důvodů v pozdější době. Žalující organizace také věděla již před 6. 10. 1969, kdo za škodu odpovídá, neboť při vyšetřování úrazu bylo zjištěno, že to byli žalovaní, kdo porušili své povinnosti. Odpovědnost za úraz vyplývala ze záznamu o úrazu a také z výpovědi zraněného J. V., ve které se zmiňoval o obou žalovaných. Lhůta k uplatnění nároku počala tedy běžet od 6. 10. 1969 a její poslední den připadá podle ustanovení § 266 odst. 2 zák. práce na den 6. 10. 1970. Poněvadž žaloba byla podána 7. 10. 1970, stalo se tak po uplynutí jednorocní zákonné lhůty.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Základním předpokladem k tomu, aby začala běžet promlčecí lhůta podle ustanovení § 263 odst. 1 a 3 zák. práce, je vznik škody.

Pojem škody vykládá právní teorie i praxe tak, že se jí rozumí majetková újma, kterou lze objektivně vyjádřit v penězích. Škoda znamená tedy ve své podstatě zmenšení majetku poškozeného (srov. stanovisko uveřejněné pod č. 55/1971 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Ke zmenšení majetku organizace nemůže tedy dojít okamžikem, kde se organizace dozví, že bude musit na základě rozhodnutí příslušného orgánu regresní náhradu zaplatit, anebo kdy se na základě výzvy OÚNZ rozhodne, že náhradu zaplatí, nýbrž teprve tehdy, kdy z majetkových prostředků organizace byla regresní náhrada uhrazena (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 32/1974 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Nelze tedy pokládat za správné závěry soudů obou stupňů, které zaujaly v projednávané věci, a zejména závěr o tom, že jednorocní lhůta stanovená v § 263 odst. 1 zák. práce začala běžet 6. 10. 1969, kdy byl odevzdán účtárně příkaz k proplacení regresní náhrady.

Šlo tu o platební styk mezi socialistickými organizacemi ve smyslu ustanovení § 366 a násl. hospodářského zákoníku (jehož úplné znění bylo vyhlášeno pod č. 37/1971 Sb.), který se provádí zásadně bezhotovostním způsobem (§ 366 odst. 1 hosp. zák.), a tak tomu bylo i v daném případě, jak z výsledků dokazování nepochybně vyplývá. Podle ustanovení § 373 odst. 1 hosp. zák. při bezhotovostním placení je povinnost platit splněna odepsáním příslušné částky z účtu plátce u peněžního ústavu. Teprve tehdy dochází ke zmenšení majetku organizace, která platbu poukazovala, a tím tedy také ke škodě. V té souvislosti třeba ještě poukázat na ustanovení § 368 odst. 3 hosp. zák., podle něhož poukazující organizace může příkaz k platbě odvolat, pokud banka s prováděním platby již nezačala, což v daném případě mohlo tím spíše přijít v úvahu, když žalující organizace plnila jen na základě výzvy zdravotnického orgánu (§ 18 vyhlášky č. 34/1965 Sb.) a nikoliv na základě pravomocného rozhodnutí regresního orgánu (§ 19 a násl. vyhlášky č. 34/1965 Sb.). I toto ustanovení hospodářského zákoníku vede k závěru, že v projednávané věci došlo ke škodě teprve zaplacením regresní náhrady ve smyslu ustanovení § 373 odst. 1 hosp. zák.

Ustanovení § 263 odst. 3 zák. práce předpokládá, že ke škodě již skutečně došlo; pouhá vědomost poškozeného o tom, že ke škodě dojde, nestačí pochopitelně k tomu, aby toto zákonné ustanovení mohlo být aplikováno.

V projednávané věci bylo tedy třeba zjistit, kdy byla regresní náhrada podle příkazu žalující organizace státní bankou uhrazena odepsáním příslušné částky z jejího účtu (§ 373 odst. 1 hosp. zák.). Tímto dnem totiž teprve žalující organizaci škoda vznikla a od tohoto dne začala běžet jednoroční lhůta stanovená v § 263 odst. 1 zák. práce, když jinak ovšem organizaci bylo známo, kdo za tuto škodu odpovídá.

V tom směru bude třeba řízení dokazováním doplnit a teprve pak budou dány podklady pro posouzení otázky, zda uplatněný nárok je promlčen ve smyslu ustanovení § 261 odst. 1 a § 263 odst. 1, 3 zák. práce.

Porušily tedy soudy obou stupňů svými rozhodnutími zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v návaznosti na ustanovení § 261 odst. 1 a § 263 odst. 1, 3 zák. práce.